

کار خیر

کلیدواژه: خیر، خیرات، سبقت، [کار خوب](#)، [کار نیک](#)، ولایت، اعمال، عبادت.
پرسش: مراد از کارهای خیر چیست که پروردگار در قرآن دستور به [سبقت](#) و سرعت گرفتن به سوی آنها داده است؟
پاسخ:

فهرست مندرجات

- ۱ - معنای واژه خیر
- ۱.۱ - دیدگاه راغب
- ۲ - سبقت در خیرات
- ۳ - خیرات در قرآن
- ۳.۱ - مراد از خیرات
- ۴ - ارتباط خیرات با ولایت
- ۴.۱ - حدیثی از امام باقر
- ۵ - نتیجه بحث
- ۶ - بانویس
- ۷ - منبع

معنای واژه خیر

واژه «[خیر](#)» در لغت به کارهایی اطلاق می‌شود که دل‌پسند و مرغوب است.
^[۱] قرشی، سید علی‌اکبر، قاموس قرآن، ج ۲، ص ۳۱۷، دار الکتب الإسلامية، تهران، چاپ ششم، ۱۳۷۱ش.

← دیدگاه راغب

راغب در مفردات می‌گوید: خیر آن است که همه بدان رغبت کنند؛ مثل [عقل](#)، [عدل](#)، فضل و ... که در مقابل آن [شر](#) است.
^[۲] [راغب اصفهانی](#)، [حسن بن محمد](#)، [المفردات فی غرب القرآن](#)، تحقیق، [داودی](#)، صفوان عدنان، ص ۳۰۰، دارالعلم الدار الشامیة، بیروت، چاپ اول، ۱۴۱۲ق.

سبقت در خیرات

پروردگار حکیم در آیات متعددی از [قرآن کریم](#)،
^[۳] [الاعمران \(۳\)](#)، آیه ۱۱۴.
^[۴] [مائده \(۵\)](#)، آیه ۴۸.
^[۵] [انساء \(۲۱\)](#)، آیه ۹۰.
^[۶] [مؤمنون \(۲۳\)](#)، آیه ۵۶.
^[۷] [مؤمنون \(۲۳\)](#)، آیه ۶۱.
انسان‌ها را تشویق و ترغیب به سبقت و سرعت گرفتن در خیرات نموده است.

خیرات در قرآن

برای به دست آوردن معنا و مصداق خیرات، یکی از آیاتی را که در آن دستور به پیشی گرفتن در [خیرات](#) داده شده، مورد بررسی قرار می‌دهیم: «و لِكُلِّ وَجْهَةٍ هُوَ مُوَلِّئُهَا فَاسْتَبِقُوا الخَيْرَاتِ اِنَّ مَا تَكُونُوا بِآيٍ يَكُمُ اللّٰهُ جَمِيعًا اِنَّ اللّٰهَ عَلٰى كُلِّ شَيْءٍ قَدِيرٌ»؛

[\[۸\] بقره \(۲\)، آیه ۱۴۸.](#)

هر طایفه‌ای قبله‌ای دارد که خداوند آن را تعیین کرده است (بنابراین زیاد در باره قبله گفتگو نکنید! و به‌جای آن،) در نیکی‌ها و اعمال خیر، بر یکدیگر سبقت جوید! هر جا باشید، [خداوند](#) همه شما را (برای [یاداش](#) و کیفر در برابر اعمال نیک و بد، در [روز رستاخیز](#)) حاضر می‌کند زیرا او، بر هر کاری تواناست. این آیه پیرامون گفت‌وگوی مردم در مورد تغییر قبله نازل شده است که خداوند حکیم، آنان را از این گفت‌وگو نهی می‌کند و دستور به سبقت در نیکی‌ها و اعمال خیر می‌دهد.

← مراد از خیرات

«مراد از «الخیرات» در این آیه، طاعات و [اعمال](#) نیک است و معنایش این است که به‌جای گفت‌وگو در مورد تغییر قبله به انجام طاعات و کارهای نیک بشتابید که گردن نهادن به دستور پروردگار در تغییر قبله نیز یکی از مصداق‌های طاعات است».

[\[۹\]](#) . طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، محقق، بلاغی، مجد جواد، ج ۱، ص ۴۲۵، ناصر خسرو، تهران، چاپ سوم، ۱۳۷۲ ش.

[\[۱۰\]](#) [فیض کاشانی](#)، ملا محسن، الأصفی فی تفسیر القرآن، محقق، درایتی، مجد حسن، نعمتی، مجد رضا، ج ۱، ص ۷۲، دفتر تبلیغات اسلامی، قم، چاپ اول، ۱۴۱۸ ق.

[\[۱۱\]](#) [طبرسی](#)، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، محقق، بلاغی، مجد جواد، ج ۱، ص ۴۲۵.

باید توجه داشت که خیرات، جمع خیر است که در این آیه و آیات دیگر با الف و لام آمده و جمع محلی به الف و لام نیز افاده عموم می‌کند، بنابراین شامل تمام کارهای خیر و نیک، چه [واجب](#) چه مستحب می‌شود، و خواندن [نماز](#) به‌سوی [کعبه](#) نیز یکی از مصادیق خیرات به شمار می‌آید.

ارتباط خیرات با ولایت

همان‌گونه که [انسان](#) برای صحت ظاهری نماز، نیاز دارد صورت ظاهری خود را به‌سوی جهت‌ی متوجه کند که پروردگار، به آن دستور داده و بر گرداندن وجه و صورت ظاهری از آن جهت، موجب [باطل](#) شدن نماز می‌شود، برای صحت واقعی نماز و دیگر اعمال و عبادات نیز باید با صورت دل به جهت‌ی توجه کند که خداوند به آن جهت امر نموده و به غیر آن جهت رو نمودن موجب حبط و [باطل](#) شدن اعمال است.

← حدیثی از امام باقر

بنابراین [امام باقر علیه‌السلام](#) در تفسیر «الخیرات» در این آیه می‌فرماید: «الْخَيْرَاتُ الْوَلَايَةُ»؛ «مراد از خیرات، ولایت است».

[\[۱۲\]](#) [کلینی](#)، مجد، الکافی، محقق، مصحح، غفاری، علی‌اکبر، آخوندی، مجد، ج ۸، ص ۳۱۳، دارالکتب الإسلامیة، تهران، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ ق.

یعنی آن جهت دل، که به منزله [روح](#) برای هر [عبادت](#) می‌باشد، [ولایت امام علی علیه‌السلام](#) است، که خداوند حکیم به آن امر فرموده و حتی به پیامبرش می‌فرماید: «يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا تَلْفِتُ رِسَالَتَهُ»؛ «ای [پیامبر!](#) آنچه از طرف پروردگارت بر تو نازل شده است، کاملاً (به مردم) برسان! و اگر اعلام نکنی، رسالت خود را انجام نداده‌ای».

[\[۱۳\]](#) [مائده \(۵\)](#)، آیه ۶۷.

نتیجه بحث

پس می‌توان نتیجه گرفت، هر چیزی که با [ولایت](#) ارتباط پیدا کند، خیر است و نیک، هرچه که می‌خواهد باشد و هر چیزی که با ولایت ارتباط پیدا نکند، خیر نیست هرچه که باشد.

[\[۱۴\]](#) [گنابادی](#)، سلطان مجد، تفسیر بیان السعادة فی مقامات العبادة، ج ۱، ص ۱۵۲، مؤسسة الأعلمی للمطبوعات، بیروت، چاپ دوم، ۱۴۰۸ ق.

پانویس

۱. [↑](#) قرشی، سید علی‌اکبر، قاموس قرآن، ج ۲، ص ۳۱۷، دارالکتب الإسلامیة، تهران، چاپ ششم، ۱۳۷۱ ش.
۲. [↑](#) [راغب اصفهانی](#)، حسین بن مجد، المفردات فی غریب القرآن، تحقیق، داودی، صفوان عدنان، ص ۳۰۰، دارالعلم الدار الشامیة، بیروت، چاپ اول، ۱۴۱۲ ق.
۳. [↑](#) [العمران \(۳\)](#)، آیه ۱۱۴.
۴. [↑](#) [مائده \(۵\)](#)، آیه ۴۸.
۵. [↑](#) [انساء \(۲۱\)](#)، آیه ۹۰.
۶. [↑](#) [مؤمنون \(۲۳\)](#)، آیه ۵۶.
۷. [↑](#) [مؤمنون \(۲۳\)](#)، آیه ۶۱.
۸. [↑](#) [بقره \(۲\)](#)، آیه ۱۴۸.

۹. ↑ طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، محقق، بلاغی، مجد جواد، ج ۱، ص ۴۲۵، ناصر خسرو، تهران، چاپ سوم، ۱۳۷۲ش.
۱۰. ↑ فیض کاشانی، ملا محسن، الأصفی فی تفسیر القرآن، محقق، درایتی، مجد حسین، نعمتی، مجد رضا، ج ۱، ص ۷۲، دفتر تبلیغات اسلامی، قم، چاپ اول، ۱۴۱۸ق.
۱۱. ↑ طبرسی، فضل بن حسن، مجمع البیان فی تفسیر القرآن، محقق، بلاغی، مجد جواد، ج ۱، ص ۴۲۵.
۱۲. ↑ کلینی، مجد، الکافی، محقق، مصحح، غفاری، علی اکبر، آخوندی، مجد، ج ۸، ص ۲۱۳، دارالکتب الإسلامیة، تهران، چاپ چهارم، ۱۴۰۷ق.
۱۳. ↑ مائده (۵)، آیه ۶۷.
۱۴. ↑ گنابادی، سلطان مجد، تفسیر بیان السعادة فی مقامات العبادة، ج ۱، ص ۱۵۲، مؤسسة الأعلمی للمطبوعات، بیروت، چاپ دوم، ۱۴۰۸ق.

منبع

[بانگاه اسلام کوئست](#).

رده‌های این صفحه : [اخلاق اسلامی](#) | [تفسیر](#) | [عمل صالح](#) | [قرآن شناسی](#) | [واژگان قرآنی](#)